

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **K. I.**, zast. Mgr. Bc. Jakubem Šauerem, advokátem, se sídlem Petřínská 1072/2, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 7. 2019, č. j. OAM-644/ZA-ZA11-VL13-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 1. 2020, č. j. 60 Az 58/2019 - 44,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce advokátovi Mgr. Bc. Jakubu Šauerovi **se nepřiznává** odměna a náhrada hotových výdajů za zastupování žalobce v řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Shrnutí předcházejícího řízení

[1]Žalovaný rozhodnutím ze dne 23. 7. 2019, č. j. OAM-644/ZA-ZA11-VL13-2018, neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2]Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 30. 1. 2020, č. j. 60 Az 58/2019 - 44, žalobu proti tomuto rozhodnutí žalovaného zamítl.

[3]Krajský soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že z pobytové historie žalobce v České republice jednoznačně vyplývá závěr, podle něhož o mezinárodní ochranu požádal až za situace, kdy mu bylo uloženo správní vyhoštění a tedy i povinnost opustit území České republiky, přičemž v této souvislosti odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 37/2003 - 47, a ze dne 24. 2. 2005, č. j. 7 Azs 187/2004 - 94. Žalobce tedy měl legalizovat svůj pobyt v České republice prostřednictvím žádosti o některé z pobytových oprávnění vymezených v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců

na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“).

[4]Podle krajského soudu žalobce dostatečně nekonkretizoval ani nedoložil svá tvrzení ohledně jeho pronásledování v domovské zemi. Žalobce předložil jen splátkový kalendář, který prokazuje jeho dluhy, a fotografie vyhořelého domu, ze kterých nelze usuzovat na průběh události, či kdo ji zapříčinil. Krajský soud dále odmítl námitku žalobce, že se v Uzbekistánu veřejně vymezoval vůči státnímu zřízení, jelikož v řízení o mezinárodní ochraně nic takového netvrdil, proto je tato námitka pouze účelová.

[5]Ve vztahu k námitce žalobce, že mu v případě návratu do vlasti hrozí nebezpečí vážné újmy ze strany osob spojených s prokurátorem, krajský soud konstatoval, že se žalobce neobrátil s žádostí o pomoc na uzbecké státní orgány, ačkoli z relevantních zpráv o aktuální situaci v Uzbekistánu vyplývá, že právní ochrana v zemi je standardní, přičemž občané se mohou stížnostmi bránit proti postupu policejních orgánů. Žalobce navíc sám nevěděl, kdo mu telefonicky vyhrožoval, a proto nelze přijmout bez dalšího závěr, že byl pronásledován orgány státní moci. Námitky žalobce ohledně výhrůžek z důvodu jeho dluhů podle krajského soudu nebyly v posuzovaném případě azylově relevantní, takže jeho žádost o mezinárodní ochranu je třeba posuzovat jako ryze ekonomicky motivovanou právě z důvodu nesplacených dluhů. Krajský soud doplnil, že žalobce neměl problém z vlasti odcestovat a uzbecké státní orgány se o něj v podstatě nezajímaly.

[6]V daném případě současně nebyly podle krajského soudu dány žádné důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, jelikož žalovaný vycházel při posuzování věci z relevantních zpráv o zemi původu, kterými vyvrátil žalobcem tvrzené selhání státní moci při ochraně práv občanů Uzbekistánu.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[7]Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost. V ní namítl, že od něj nelze očekávat znalost rozdílů mezi žádostí o mezinárodní ochranu podle zákona o azylu a jednotlivými pobytovými oprávněními zakotvenými v zákoně o pobytu cizinců. Pokud jsou současně důvody, pro které podal žádost o mezinárodní ochranu, nelze ji považovat za účelovou, a to pouze z toho důvodu, že tak učinil až po uplynutí určité doby jeho pobytu v České republice. V této souvislosti odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2011, č. j. 5 Azs 6/2011 - 49, a ze dne 18. 6. 2019, č. j. 8 Azs 27/2019 - 52.

[8]Stěžovatel dále namítl, že podle judikatury Nejvyššího správního soudu má jako žadatel o mezinárodní ochranu povinnost tvrzení, nikoli také povinnost svou věrohodnou výpověď jakkoli prokazovat, jelikož ta stíhá žalovaného. Svá tvrzení řádně konkretizoval, a pokud žalovaný dospěl k závěru, že určité azylově relevantní důvody nebyly řádně rozvedeny, bylo na něm, aby případnými doplňujícími otázkami tyto okolnosti zjistil. Podle stěžovatele je totiž na žalovaném řádné vedení pohovoru k žádosti o mezinárodní ochranu.

pokračování

[9] Podle stěžovatele dále například z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 - 62, vyplývá, že některé státy nejsou schopny poskytnout svým občanům adekvátní ochranu, což je právě případ Uzbekistánu. Ve vlasti stěžovatele totiž podle zpráv o místní aktuální situaci bují korupce doprovázená systémem donucování a násilí včetně mučení a rozsáhlého porušování lidských práv. Nelze proto stěžovateli dávat za vinu, že se v takové situaci neobrátil na státní orgány domovské země s žádostí o ochranu.

[10] S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[11] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že stěžovatel podal žádost o mezinárodní ochranu s vidinou výdělků v zahraničí na úhradu nesplacených dluhů v Uzbekistánu a legalizace pobytu v České republice. Stěžovatel však výslovně uvedl, že ve vlasti neuplatňoval svá politická práva a svobody, jeho obavy z návratu do vlasti pramení pouze z hrozby vymáhání nesplacených dluhů a zatčení za podání stížnosti na postup prokurátora. Dluhy v zemi původu však podle žalovaného nelze řadit mezi azylově relevantní důvody. Ve vztahu k pozemkům, jež stěžovatel obhospodařoval, žalovaný konstatoval, že stěžovatel byl v kontaktu s prokurátorem pouze jednou, přičemž následně již na pozemcích nebyl a v příslušném městě už ani nepodnikal. Na pozemku teď podle jeho tvrzení podnikají jiné osoby, proto jsou jeho obavy z návratu do vlasti a pronásledování prokurátorem nedůvodné. Pokud jde o jeho obavy z důvodu podané stížnosti proti postupu prokurátora, žalovaný konstatoval, že o následný průběh a výsledek vyšetřování se stěžovatel po podání stížnosti nezajímal, neví ani, jak skončilo, a neuvedl, proč mu údajně osoby spojené s prokurátorem měly vyhrožovat. Jeho tvrzení, mezi které patří také jeho nehoda způsobená spolupracovníky prokurátora, vypálení jeho domu a zatčení jeho přítele za extremismus, jsou tak podle žalovaného pouhými domněnkami a spekulacemi. Stěžovatel současně z vlasti vycestoval legálně s platnými cestovními doklady, a to bez jakýchkoli potíží. V zemi původu zanechal svou manželku a děti i ostatní členy rodiny, kteří kromě dotazování na jeho současný pobyt neznámými osobami neměli ve vlasti žádné potíže. Žádost o mezinárodní ochranu stěžovatel podle žalovaného podal až jako snahu odvrátit výkon uloženého správního vyhoštění. Nejvyššímu správnímu soudu proto žalovaný navrhl, aby kasační stížnost zamítl.

III. Posouzení kasační stížnosti

[12] Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, kasační stížnost přesahuje vlastní zájmy stěžovatele v následujících typových případech:

- kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu;

- kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně;
- kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně;
- kasační stížnost je dále přijatelná, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní pochybení se v konkrétním případě může jednat tehdy, pokud krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; popřípadě krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[13] Nejvyšší správní soud však neshledal, že by se krajský soud dopustil zásadního pochybení nebo že by se při rozhodování v dané věci jakkoliv odchýlil od ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu, a založil tak důvod přijatelnosti kasační stížnosti.

[14] Stěžovatel v kasační stížnosti namítl, že mu nelze klást za vinu nepodání žádosti o mezinárodní ochranu bezprostředně po příjezdu do České republiky, nýbrž až po uplynutí určité doby pobytu v této zemi. Nejvyšší správní soud však již v rozsudku ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004 - 81, konstatoval, že „o azyl je nutno žádat bezprostředně poté, co má k tomu žadatel příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového“. Jakkoliv totiž není v zákoně o azylu stanovena konkrétní lhůta, v níž je po překročení státní hranice potřeba požádat o azyl, je třeba, aby podání žádosti o azyl následovalo skutečně neprodleně po vstupu do České republiky, nebránilo-li tomu nějaké závažné okolnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2006, č. j. 2 Azs 137/2005 - 51).

[15] V posuzovaném případě však stěžovatel na území České republiky vstoupil dne 3. 8. 2017 na základě turistického víza za účelem zaměstnání, přičemž žádost o mezinárodní ochranu podal až dne 21. 7. 2018, tedy téměř rok po příjezdu do země, a to současně až poté, co nezískal potřebné oprávnění podle zákona o pobytu cizinců a co mu bylo uloženo správní vyhoštění. Z toho lze usuzovat, že skutečnou motivací stěžovatele k podání žádosti o mezinárodní ochranu byla snaha o legalizaci pobytu v České republice. Podle závěrů formulovaných v rozsudku ze dne 24. 2. 2005, č. j. 7 Azs 187/2004 - 94, nicméně platí, že „azylové řízení je prostředkem poskytnutí ochrany těm příslušníkům cizích států, kteří jsou na území státu původu vystaveni pronásledování ve smyslu tohoto zákona nebo kteří mají odůvodněný strach z takového pronásledování. Jak je patrné, zákonodárce nekonstruoval toto řízení jako prostředek k legalizaci pobytu na území České republiky či jako možnost získat zde pracovní povolení.“

[16] Nejvyšší správní soud dále nepřisvědčil námitce stěžovatele, že jako žadatel o mezinárodní ochranu má pouze povinnost tvrzení a že žalovaný měl v průběhu pohovoru k žádosti o mezinárodní ochranu sám klást vhodné dotazy směřující k objasnění stěžovatelem uvedených azylově relevantních okolností.

pokračování

[17] Primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany je právě samotný žadatel (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 6. 2013, č. j. 9 Azs 1/2013 - 38, či ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014 - 48). Správní orgán zjišťuje skutkový stav věci v rozsahu možných důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, které vycházejí z žadatelovy výpovědi v průběhu řízení o mezinárodní ochraně (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003 - 41). Současně žadatel musí v maximální možné míře podložit svá vyjádření listinnými či jinými důkazy, na druhé straně žalovaný musí použít veškeré prostředky, které má k dispozici, k zajištění nezbytných důkazů (včetně informací o zemi původu) pro danou žádost, a to včetně těch důkazů, které svědčí ve prospěch žadatele (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, č. 1749/2009 Sb. NSS).

[18] V posuzovaném případě je zřejmé, že žalovaný při pohovoru k žádosti stěžovatele o mezinárodní ochranu řádně pokládal otázky vztahující se k tvrzením stěžovatele, které mohly být azylově relevantní. Po vyhodnocení jednotlivých odpovědí stěžovatele žalovaný uvedená tvrzení posoudil ve vztahu k relevantním ustanovením zákona o azylu, případně je označil za domněnky či spekulace, přičemž krajský soud se s takovým hodnocením ztotožnil. Konkrétně pak žalovaný označil za nekonkrétní tvrzení skutečnost, že stěžovateli měli telefonicky vyhrožovat lidé spolupracující s prokurátorem, dále že tito lidé měli na svědomí jeho nehodu i vypálení jeho domu. V odůvodnění napadeného rozhodnutí přitom žalovaný vysvětlil, jak jednotlivé skutečnosti, jež vyšly ve správním řízení najevo, hodnotil, přičemž Nejvyšší správní soud v uvedeném postupu žalovaného nenalezl žádné vady způsobující nezákonnost napadeného rozhodnutí a takové vady neshledal ani v rozsudku krajského soudu.

[19] Stěžovatel následně namítl, že v Uzbekistánu bují korupce doprovázená systémem porušování lidských práv včetně násilí a mučení, proto nevyužil možnosti ochrany svých práv uzbekými státními orgány. Nejvyšší správní soud však již v rozsudku ze dne 3. 10. 2018, č. j. 6 Azs 291/2018 - 25, konstatoval, že *„jakkoliv je Uzbekistán obecně hodnocen jako nesvobodná země s výraznými nedostatky v oblasti politických práv a občanských svobod, po nástupu prezidenta Mirzijojeva k moci v září roku 2016 došlo v zemi k jistému uvolnění, a to i ve vztahu ke kritikům režimu a osobám podezřelým z extremismu. Uzbecké zákony poskytují svobodu vnitřního pohybu, zahraničního cestování, emigrace a repatriace, omezenou pouze požadavkem tzv. výjezdních víz pro vycestování mimo území Společenství nezávislých států.“* Stěžovatel se v posuzovaném případě ostatně sám obrátil na uzbeké státní orgány se stížností na postup prokurátora, který se jej údajně snažil donutit, aby přestal hospodařit na pozemcích v obci Guliston. O osud řízení o jeho stížnosti se však stěžovatel již následně nezajímal, přičemž ani neví, jestli už bylo ukončeno a jak, či nikoli. Žalovaný se současně situací v Uzbekistánu dostatečně zabýval, přičemž vycházel z relevantních a aktuálních zpráv o této zemi. Nejvyšší správní soud proto ve shodě s krajským soudem uzavírá, že na základě výše uvedeného nelze mít za to, že by státní orgány stěžovateli neposkytly dostatečnou ochranu, využil-li by všech dostupných prostředků obrany svých práv.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] S ohledem na uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že jeho ustálená a vnitřně jednotná judikatura poskytuje dostatečnou odpověď na námitky

obsažené v kasační stížnosti a krajský soud se v napadeném rozsudku neodchyluje od výkladu jednotlivých ustanovení zákona o azylu, který je v judikatuře vyjádřen. Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci ani zásadní pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele, ani žádný jiný důvod pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Nejvyšší správní soud tedy konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, shledal ji proto ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

[21] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

[22] Zároveň kasační soud nepřiznal odměnu a náhradu hotových výdajů za zastupování stěžovatele v řízení o kasační stížnosti advokátovi Mgr. Bc. Jakubu Šauerovi, který byl ustanoven zástupcem usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 5. 2020, č. j. 4 Azs 82/2020 - 33. Tento advokát totiž v řízení o kasační stížnosti fakticky neučinil ve prospěch stěžovatele žádný úkon právní služby, jak vyplývá z jeho sdělení ze dne 19. 5. 2020, v němž uvedl, že zprostředkovaně hovořil s žalobcem, předali si na sebe kontakt pro případ pokračování v řízení a domluvili se, že kasační stížnost sepsaná neziskovou organizací nebude doplňována.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. září 2020

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu